

William Shakespeare

Hamlet

Literární druh:

Drama

Literární žánr:

Tragédie

Literární forma:

Próza; místy Poezie

Časoprostor:

17 stol.; Dánsko

Kompozice:

Chronologická; 5 dějství

Téma:

Zrada; pomsta; otázka života

Charakteristika hlavní postavy:**Hamlet**

Dánský princ; má 2 osobnosti – prahnoucí po pomstě, bláznivá; syn zavražděného krále; chytrý; prozíravý; spravedlivý; hrdý

Postavy:

Claudius – Hamletův strýc

Gertruda – Hamletova matka

Ofélie – Hamletova láska

Polonius – nejvyšší komoří

Duch Hamletova otce

Horacio – Hamletův nejlepší přítel

Laertes – bratr Ofélie

Jazyk a styl:

Ich-forma; vyprávění; filozofické úvahy; tragické, komické, satirické prvky; dobové narážky; metafory; inverze slovosledu; dvojsmysly

Zkrácený Děj:

- V nočních hodinách se na hradě objevuje přízrak
- Horacio řekne o duchovi Hamletovi, protože duch vypadá stejně jako zesnulý král Hamlet
- Duch mu svěří tajemství → Je to jeho otec a zjevuje se, protože chce, aby Hamlet pomstil jeho smrt
 - Ve spánku ho zavraždil jeho bratr Claudius a je teď králem
- Hamlet předstírá šílenství
- Hamlet tedy sepíše hru, kterou nechá herci zahrát a sleduje strýcovy reakce
- Ten se sám usvědčí
 - Hra ho velmi pobouří a Hamleta nazve bláznem
- Hamlet nešťastnou náhodou zabije Poloniuse (otec Ofélie)
- Strýc pošle Hamleta do Anglie s tajným příkazem
 - Hamlet měl být popraven
- Hamlet zradu odhalí → sepíše nový list
 - Posílá na smrt dva bývalé spolužáky
- Vrací se do Dánska → Nalézá mrtvou Ofélii
 - Utopila se, protože nemohla unést smutek nad smrtí svého otce
- Poloniovu smrt touží pomstít Laertes
- Král neváhá a navrhuje mu šermířský souboj s Hamletem
 - Podá Hamletovi tupý meč
 - Laertovi meč pokapaný jedem
- Vraždu ještě pojistí otráveným pohárem vína, který je pro Hamleta
- Laert se s Hamletem ještě před tím poperou v hrobě samotné Ofélie
- Hamlet se utká s Laertem, ale jedovatým mečem není zraněn jen Laert, ale i Hamlet
- Otrávenou číši nevypije Hamlet, ale jeho matka
- Hamlet nakonec krále propíchne mečem
- Jediný živý je Horacio, kterého k životu přemluví Hamlet → chce, aby byl jeho příběh pravdivě vyložen
- Přijíždí do království Fortinbras, králevic norský → přebírá moc v zemi.

Děj:

Děj se odehrává převážně na královském hradě **Elsinor**. Hamletovi, korunnímu dánskému princovi, se zjeví duch jeho zesnulého otce. Dozvídá se od něj, že ho zavraždil Hamletův strýc Claudius, když Hamletův otec (dánský král) spal, a to tak, že mu nalil jed do ucha. Po králově smrti si Claudius vzal Hamletovu matku, Gertrudu, a stal se králem.

Hamletovi ale nikdo nevěří, Hamlet prahne po pomstě, která mu zcela zaměstnala mysl. Proto předstírá, že je šílený a že má vidiny. Není si zcela jist Claudiovou vinou, předstírání šílenství mu pomůže snáze odhalit smýšlení lidí v jeho okolí. Na hrad přijíždějí potulní herci, Hamlet do jejich hry vloží pasáž rekonstruuující otcovu vraždu (stvoří divadelní hru, která se podobá skutečným událostem; divadlo na divadle). Čeká na Claudiovu reakci → Claudius svým útekem potvrdí svou vinu.

Hamlet znovu váhá se svou pomstou, když spatřil, že se strýc modlí a lituje svých činů. Hamlet chtěl matce povědět, že se mu zjevuje otcův duch a že ví, co udělal Claudius otcovi. Matka s Hamletem slyší, že někdo poslouchá za závěsem a Hamlet v domněnku, že tam stojí Claudius, do závěsu bodne dýkou a dotyčného zabije.

Vzápětí zjistí, že to byl Polonius, otec jeho milované Ofélie.

Claudius zjišťuje, že je pro něj Hamlet nebezpečný, a posílá jej do Anglie spolu s Rosencrantzem a Guildensternem, bývalými Hamletovými spolužáky, s tajným dopisem (o kterém však Hamlet nemá ani ponětí), aby zde byl Hamlet popraven. Hamlet jeho úklady včas odhalí, dopis vymění za dopis, ve kterém se píše, aby byli popraveni ti, kteří dopis přinesou, tedy Rosencrantz a Guildenstern → Anglický král je skutečně nechá popravit.

Hamlet se vrací do Dánska, kde se stane svědkem Ofélieina pohřbu → Zešílela, protože nemohla přenést přes srdce otcovu smrt, a posléze nešťastnou náhodou utonula. Oféliein bratr Laertes se chce za vraždu svého otce Polonia pomstít. Claudius se spolčí s Laertem a poradí mu, aby Hamleta vyzval na souboj. Pro jistotu dá Laertovi ostrý meč, který je namočený do jedu, zatímco Hamlet záměrně dostává meč tupý.

Laertes se setkává s Hamletem už na pohřbu Ofélie.

Na závěr dojde k souboji, ve kterém Hamlet, s uzmutým otráveným mečem, zabije Laerta, ale sám je zraněn → Umírá na otravu jedem, stihne však ještě zabít podlého Claudia, také otráveným mečem.

Hamletova matka, jako svědkyně, vypije číši otráveného vína, kterou nastražil před soubojem Claudius.

Jediný živý zůstal Horacio, jenž o všem vyložil pravdivý příběh. Toto je pro Shakespearovy tragédie typické zakončení – během děje postupně umírají všechny postavy včetně hlavní, která ale zemře až nakonec.

William Shakespeare (1564 – 1616)

Anglický básník; dramatik; největší dramatik; považován za anglického národního básníka (barda); renesance

Dochováno 38 her, 154 sonetů

Období:

Renesance

Další díla:

Romeo a Julie – tragédie; Sen noci svatojánské – komedie; Zkrocení zlé ženy – komedie

Další autoři:**Anglie**

Christopher Marlowe – Doktor Faustus

Edmund Spenser – Královna víl

Geoffrey Chaucer – Canterburské povídky

Giovanni Boccaccio

Dekameron

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

1348; Itálie – Florencie

Kompozice:

Rámcová

Téma:

Každý den jiné téma; převažují milostné, veselé příběhy; měl pobavit a rozveselit (reakce na mor v Itálii)

1. den – Pampinea; každý co chce

2. den – Filomena; lidi, které postihly různé nehody, ale nakonec to dopadlo dobře

3. den – Neifile; lidi, kteří svou obratností dosáhli něčeho, po čem velice bažili, nebo nabyly toho, o čem předtím přišli

4. den – Filostrato; lidi, jejichž láska vzala nešťastný konec

5. den – Fiammetta; milenci, jejichž láska se po různých strastech (neblahých příhodách) dočkala šťastného konce

6. den – Elisa; lidi, na něž byl zaměřen nějaký vtip, oni však jej odrazili buď pohotovou odpovědí, nebo se předvídavě vyhnuli ztrátě, nebezpečí či hanbě

7. den – Dioneo; o taškařicích, jimiž dílem z lásky, dílem pro svou záchranu obalamutili své manžely, ať to ti chudáci zpozorovali nebo ne

8. den – Lauretta; šprýmy, které denně tropí žena muži či muž ženě nebo muži jeden druhému

9. den – Emilia; každý co chce a co se mu líbí

10. den – Pamfilo; lidi, kteří vykonali něco šlechtného (skvělého) ve věcech lásky či jiných

Postavy:

Fiktivní jména; skryté významy

Pampinea

Fiammetta – „plamínek“

Filomena

Emilia

Lauretta

Neifile – „milující novost“

Elisa – „panna“

Pamfilo

Filostrato – „milující boj“; „poražený láskou“

Dioneo – měl výjimku ve vyprávění; „ctitel

Venušin“

Jazyk a styl:

Tragičnost; komedie; satira

Dekameron je na tehdejší dobu dílo poměrně neslušné, a proto Boccaccio, aby si alespoň trochu usmířil církev, oslavuje na začátku i na konci tohoto díla Boha

Dekameron = z řeckého **Deko** (10) a **kamer** (den)

Zkrácený Děj:

Příběh celého dekameronu; co se dělo mimo vyprávění

- V úvodu je nejpodrobnější popisu moru, který kdo ve středověku napsal
- Ve Florencii propukl mor → Všichni lidé se snažili před morem utéct
 - Někteří se schovávali v domech, jiní se snažili utéct z města pryč
- Stejně se rozhodlo i deset hlavních postav Dekameronu → rozhodnou se před morem utéct na venkov na jedno opuštěné sídlo
- Tam společně strávili deset dnů, během kterých se vždy v podvečer všichni scházeli a vyprávěli si různorodé příběhy
- Déle ještě několik dní navíc, které zasvětili modlitbám
- Byly to příběhy moudré, humorné, zábavné a poučné
- Každý den si tak řeknou deset příběhů na určité téma
- Po deseti dnech se vrací zpět do Florencie.

Děj:**1. den, 4. příběh**

Mnich jednou na poli spatří krásnou dívku a začne po ní toužit. Pustí se s ní do řeči a poté si ji odvede do své cely, kde se společně oddají zábavě. Uslyší je ale opat kláštera a rozhodne se, že mnicha potrestá. Počká, až vyjde z cely ven („pro dříví“), a tiše proklouzne za dívkou, jež tam zůstala sama, aby se přesvědčil na vlastní oči o mnichově hříchu. Jakmile ji ale uvidí, i on po ní zatouží a oba je v cele zamkne a řekne si, že tajný hřích je zpola odpuštěný hřích a že na to nikdo nepřijde. Mezitím se ale vrátí mnich, který jenom předstíral, že odchází, protože vytušil, že byl opatem přistižen, tak doufal, že i opat dívce podlehne. Přitiskne oko k jedné skulině, ze které jde vidět celé jeho cela. Jeho past zabrala. A když si ho opat zavolal, aby jej potrestal, sám mu vtipně vytknul stejnou vinu. Opata začalo hryzat svědomí a mnicha nepotrestal. Společně pak pustili onu dívku, která se sem určitě ještě hodně krát vrátila.

6. den, 10. příběh

Mnich Cipolla slíbí vesničanům, že jim ukáže péro z křídla archanděla Gabriela. Když však najde místo péra uhlí, namluví jim, že je to uhlí, na kterém byl pečen svatý Vavřinec.

7. den,

Jeden žárlivec se přestrojil za kněze a zpovídal svou choť, jež mu prozradila, že miluje jiného kněze. Zatímco žárlivec na něj tajně číhá u vrat, paní ho k sobě vpustí střechou a prodlévá s ním celou noc.

Giovanni Boccaccio (1313 – 1375)

Italský povídkář; básník; diplomat; překladatel; spisovatel

Období:

Humanismus a Renesance

Další díla:

Elegie o paní Fiamettě

Život Dantův

Milostná vidina

Další autoři:

Itálie

Dante Alighieri – Božská komedie

Francie

François Villon – Balada v žargonu

Anglie

William Shakespeare – Hamlet

Karel Havlíček Borovský

Tyrolské elegie

Literární druh:

Lyrika, Epika

Literární žánr:

Satirická báseň

Literární forma:

Poezie

Časoprostor:

19. století

Německý brod → cesta do Brixenu

Kompozice:

9 zpěvů

Retrospektivní (poté chronologická)

Téma:

Kritika rakouské vlády a policie

Charakteristika hlavní postavy:**Karel Havlíček Borovský**

Ironický; odvážný; vzpurný; výsměšný

Postavy:

Dedera

Žandarmové

Rodina

Jazyk a styl:

Archaismy; místy vulgární; satira; ironie

Zkrácený Děj:

- KHB mluví s měsíčkem
- Odvážejí ho do Brixenu kvůli tomu, že klade odpor vůči Bachovi
- Provází ho Dedera a další žandarmové
- Policisté vyskáčou z vozu, když se řídí po příkré cestě
- KHB v klidu dojel do města → šel povečeřet
- Policisté dorazili
- Dojeli do Brixenu → zůstává tam až do roku 1855

Děj:

KHB se svěřuje měsíčku a ptá se ho, jak se mu v Brixenu líbí. Ať se ho nebojí, že není zdejší. Následně mu popisuje své zatčení a cestu do vyhnanství, od příchodu policistů – v nočních hodinách, smutné loučení s rodinou, rodným městem a vlastí. Vlastně ani nevěděl, kam jede a jestli se vůbec někdy vrátí.

To vše kvůli tomu, že klade velký odpor vůči Bachovu absolutismu a prosazuje svobodu lidí a projevu. Proto se Bachovi nehodí. Borovský výsměšně popisuje, že mu „doktor Bach naordinoval čerstvý vzduch v Alpách s okamžitým odjezdem“.

Na cestě ho provázel policejní komisař Dederer a další strážníci (žandarmové). Vrcholem skladby je příhoda se splašenými koňmi po cestě přes Alpy (8. zpěv).

Kočár se řítí po příkré cestě, všichni policisté z něj vyskákali, když jim zajatec připomenul příběh z bible o Jonášovi. Jen „hříšník“ KHB měl čisté svědomí a v klidu dojel k poště, kde stačil povečeřet, než pochroumaní strážci dokulhali za ním.

Satiricky celou situaci komentoval a neodpustil si ostrou kritiku režimu, který chce na šňůrce vodit celé národy, ale neukočíruje ani čtyři koně...

Nakonec všichni dojeli do Brixenu a Havlíček zůstává pod dohledem místních orgánů až do roku 1855.

Karel Havlíček Borovský (1821 – 1856)

Považován za zakladatele české žurnalistiky, satiry a literární kritiky; Literárně bývá řazen do realismu; Epigramy

Období:

30. a 40. léta 19. století

Romantismus

Počátky českého realismu

Další díla:

Křest svatého Vladimíra – Satirická skladba

Král Lávra – Alegorická satirická skladba

Další autoři:**Česko**

Božena Němcová – Obrazy z okolí Domažlického - publicistická próza

Karel Jaromír Erben – Kytice – balady

Josef Kajetán Tyl – Strakonický dudák

Francie

Victor Hugo – Chrám matky boží v Paříži – historický román

USA

Edgar Allan Poe – Havran – báseň

Alexandr Sergejevič Puškin

Evžen Oněgin

Literární druh:

Lyrika; Epika

Literární žánr:

Román

Literární forma:

Poezie

Časoprostor:

Začátek 19. stol.; ruský venkov a Moskva

Kompozice:

Chronologická; zrcadlová

Téma:

Osud mladého šlechtice, který je ovlivněn láskou a lehkovážností; Neopětovaná láska; Když člověk udělá chybu, je pak těžké ji napravit; Obraz lidské společnosti na počátku 19. století; Znechucenost a zbytečnost Oněginova života

Charakteristika hlavní postavy:**Evžen Oněgin**

Znuděný mladý šlechtic; lehkovážný; připadá si zbytečný; společenský; vzdělaný; během díla se několikrát mění; nebyl vychován rodiči; chodil z jedné společenské akce na druhou; hrál si se ženami; nezamíloval se do žádné; lesk plesů ve městě ho později naplnil nudou a splínem; po zločinu, který spáchá je nešťastný

Postavy:

Taťána – protiklad Evžena

Lenskij – přítel Oněgina

Olga – mladší sestra Taťány

Jazyk a styl:

Er, ich forma; vypravěč se výrazně zapojuje do děje; přímá řeč;

Úvahy; charakterizace; Autor často vstupuje do děje a promlouvá ke čtenáři; Často se objevují jména slavných osobností

Oněginská strofa

- 14 veršů
- Devítislabičné verše (či osmislabičné)

- Pravidelné rýmové schéma:
 - 3 čtyřverší
 - Každé rýmováno jinak
 - První čtyřverší rýmováno střídavě
 - Druhé sdruženě
 - Třetí obkročně
 - 1 Dvojverší
 - Sdružený rým

Zkrácený Děj:

- Evžena omrzí život, který dosud žil → jeho strýc je nemocný → odjíždí na venkov
- Strýc umírá → Evžen se ujímá usedlosti
- Potká se s Lenskijem → tráví spolu hodně času → setkají se s Olgou a Taťánou
- Taťána se zamiluje do Evžena → napíše mu dopis
- Evžen nesdílí její lásku → odmítá ji
- Evžen je pozván na Taťaninu oslavu → Evžen protančí noc s Olgou → Lenskij začne žárlit
- Lenskij vyzve Evžena na souboj → Evžen vyhrává
- Začne cestovat po Rusku → Novgorod, Povolží, Kavkaz, Oděs
 - Taťána se zatím bohatě provdá
- Po letech se Taťána s Evženem setkají → Evžen je okouzlen → napíše Taťáně dopis
- Jednou zavítá do Taťanina domu → odmítne ho

Děj:

Evžen Oněgin, petrohradský rodák, mladý svůdce a „lev salónů“, se v prostředí smetánky, velkolepých plesů a večírků pohybuje již od mládí.

Postupně jej však tento život omrzí a uvítá zprávu o chorobě svého strýce, žijícího na venkově, za kterým se také brzy vypraví. Strýc umírá a Evžen (Eugen) se ujímá zděděné usedlosti.

Za čas se do vsi přistěhuje Vladimír Lenskij, básník ještě mladší než Oněgin. Oba se seznámí a tráví spolu mnoho času v literárních a filozofických debatách. Později oba zavítají do domu Lariných, kde se setkávají se dvěma mladými sestrami, Olgou a Taťánou. Starší z nich, mladá a nezkušená Taťána, se bezhlavě zamiluje do Oněgina a rozhodne se mu napsat dopis, v němž vyjeví svoje city.

Eugen však nesdílí Taťaninu lásku a odmítá ji. Po jistém čase znučeného života přichází Oněginovi pozvání na Taťaniny jmeniny. Na oslavě se Oněgin snad jen ze zlostné závisti snaží přebrat Lenskému jeho milovanou Olgu a daří se mu. Ctižádostivý Lenskij však nemůže vystát takovou potupu a vyzývá Oněgina na souboj. Příštího dne je Vladimír Lenskij v souboji zastřelen a Eugen, nešťastný ze smrti svého přítele, odjíždí do světa.

Následuje jeho dlouhá cesta po Rusi – zhlédne Novgorod, Povolží, Kavkaz, Oděsu. Taťána mezitím odjíždí do Moskvy, aby se zde později bohatě provdala.

Po letech se náhodou setkává s Oněginem, který je Taťánou okouzlen. Odhodlá se k činu – napíše Taťáně dopis, nedostane se mu však odpovědi.

Až jednou zavítá do Taťanina domu a zde se vše rozřeší: Taťána ačkoliv jej pořád miluje, tak ho odmítá a celý román končí nedopovězen.

Alexandr Sergejevič Puškin (1799 – 1837)

Básník; spisovatel; prozaik; dramatik; literární kritik; překladatel; historik; romanopisec

Období:

Ruský romantismus

Další díla:

Kapitánská dcerka – novela

Cikáni – poém

Boris Godunov – drama

Další autoři:

Anglie

Charles Dickens – Oliver Twist

Francie

Jules Verne – Cesta kolem světa za 80 dní

Rusko

Nikolaj Vasiljevič Gogol – Revizor

USA

Jack London – Tulák po hvězdách

Fjodor Michajlovič Dostojevskij

Zločin a trest

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Román

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

2. polovina 19. století; Petrohrad; Sibiř

Kompozice:

Chronologická

Téma:

Vykreslení psychiky a duše vraha; Vnitřní boj člověka se svým svědomím a výčitkami; právo na život a smrt; chudoba Ruska v 19. stol.; důsledky alkoholu

Charakteristika hlavní postavy:**Rodion Romanovič Raskolnikov**

Mladý student, který ukončil studia pro nedostatek peněz; V mládí byl snílek, ale postupem času se změnil v melancholika a podivína; Na své okolí je hodný a milý, ale radši se obětuje, než by ublížil svým blízkým; Ale na druhé straně se neštítí vraždy a svůj čin omlouvá tím, že nezabil člověka, ale princip; Celou dobu má hluboké duševní deprese, výčitky a svádí boj dobra se zlem; Až díky Sonině lásce se chce změnit a být lepším člověkem.

Postavy:

Dmitrij Prokofjič Razumichin – Rodionův starý přítel z univerzity

Pulcherija Alexandrovna Raskolnikovová – Rodionova matka

Avdotja Romanovna Raskolnikovová (Duňa) – Rodionova sestra

Petr Petrovič Lužin – má zájem o manželství s Duňou

Sofja Semjonovna Marmeladovová (Soňa) – Rodionova milovaná

Arkádij Ivanovič Svidrigajlov – bohatý prostopášník

Porfirij Petrovič – policista

Jazyk a styl:

Ich, er forma; Spisovný, hovorový jazyk; fráze z cizího jazyka; archaismy; historismy; nomen omen (jméno osoby nebo název místa vyjadřuje charakteristickou vlastnost svého nositele); Vnitřní monology; Neukončené dialogy

Zkrácený Děj:

- Rodion musí ukončit studium z finančních důvodů → zastavuje věci u lichvářky
- Rodion často upadá do melancholických stavů → leží ve své komůrce a přemýšlí
- Má teorii o „právu na zločin“
- Napadne ho zabít hluchou, sobeckou lichvářku → pomohl by tím lidem
- Začne plánovat vraždu lichvářky; není si jist
- Prohlédne si lichvářky byt
- Když se vrací domu dozví se, kdy lichvářka nebude doma
- V hospodě potká Mermeladova
 - Alkoholik; 4 děti
 - Není schopen uživit rodinu, protože všechno propije
 - Jeho dcera Soňa se živí prostitucí
- Rodion chladnokrevně zabije sekerou lichvářku a její sestru
 - Sebere peníze, zástavy
 - Nikdo ho neviděl
- Den po vraždě je zavolán na komisařství → kvůli neplacení nájmu
- Rodion je nemocen a jeho blízcí se o něj starají
- O Duňu se ucházejí 2 nápadníci – Lužin, Svidrigajlov
- Potácí se po Petrohradu; vede monology; není schopen nést břímě trestu
- Narazí na Marmeladova, kterého udupal kůň → dá ho přenést domů a dá jeho ženě peníze
- Setká se Soňou a svěří se jí
- Duňa odmítne oba nápadníky → Svidrigajlov se zastřelí
- Soňa chce, aby se Rodion přiznal
- Porfirij přijde k Rodionovi → oznámí mu, že ví, že je vinen
- Raskolnikov je odsouzen k 8 letům nucených prací na Sibiři
- Soňa jela s ním → každý den ho navštěvovala
- Rodion se chová nevrle k Soně
- Ale když jednou Soňa nepřijde, tak zjišťuje, že ji potřebuje

Děj:

Rodion Raskolnikov je z finančních důvodů donucen přerušit studium práv na univerzitě. Aby byl z čeho živ, zastavuje cenné věci u staré, lakomé lichvářky.

Raskolnikov upadá často do melancholických stavů, kdy leží zavřený ve své těsné komůrce na divanu a přemýšlí. Vytvoří si svou teorii o jakémsi „právu na zločin“. To znamená, že lidé „výjimeční“ by mohli beztrestně páchat zločiny. A tu ho napadne, zda by nezbylo ku prospěchu zabít hluchou, starou, sobeckou lichvářku, veš, co trápí své okolí. Vždyť by tím vlastně pomohl mnoha lidem, její peníze by zčásti daroval sestře a matce, zbytkem by si zaplatil studia a pak by byl lidem prospěšný.

Zabrán do svých myšlenek začne plánovat jak onu stařenu zabít. Ovšem ještě si není zcela psychicky jist, a tak se vydává na obhlídku terénu. Zkusí si vraždu bez vraždy.

Jde k lichvářce a pečlivě si prohlédne její byt. Když se ale vrací domů, shodou náhod se dozví, kdy bude lichvářka v bytě sama. Vyslechne také rozhovor dvou studentů o tom, že by jeden z nich měl sto chutí onu babu zabít. Jestě ten večer se v hospodě setká s **Marmeladovem**, alkoholikem se čtyřmi dětmi a ženou souchotinářkou. Ten mu vypráví svůj životní osud i to, že on sám není schopen uživit svou Rodionu, protože všechny peníze propije. Děti mají hlad, aby měli peníze, musí se nejstarší dcera Soňa živit prostitucí.

Druhý den Raskolnikov chladnokrevně zabije sekerou lichvářku a poté i její sestru Lizavetu, která se vrátila domů dřív, než předpokládal. Sebere nějaké zástavy, měšec s penězi a vrací se domů. Vše mu hrálo do noty, nikdo ho neviděl ani před činem, ani po činu.

Den po vraždě je předvolán na komisařství. Tam zjistí, že šlo jen o upomínku o neplacení nájmu. Avšak při zmínce o vraždě Raskolnikov omdlévá.

Několik dní leží v horečkách a blouzní, Razumichin se o něho stará. K jeho starostem se přidá matka se sestrou, které přijely do Petrohradu. O sestřinu ruku mají zájem Lužin a Svidrigajlov → ani jednoho Rodion neschvaluje.

Blouznivě se potácí po Petrohradu, vede zoufalé monology, tíží ho svědomí, poznává, že není schopen nést břímě zločinu. Mnohokrát zvažuje možnost sebevraždy.

Při jedné z dlouhých, bezduchých procházek narazí na Marmeladova, kterého udupal kůň. Dá ho přenést domů a dá peníze jeho ženě na pohřeb. Tam se setkává se Soňou a vyvolí si ji jako osobu, které svěří své tíživé tajemství. Zároveň vlivem okolností jsou Lužin i Svidrigajlov Duňou odmítnuti → Svidrigajlov se zastřelí.

Soňa domlouvá Raskolnikovovi, ať se udá a slibuje mu, že s ním zůstane, ať půjde kamkoli. Ten o tom nechce slyšet.

Když k němu domů ale přijde Porfirij (již několikrát předtím se setkali) a sdělí mu, že ví, že Raskolnikov je vinen, Rodion se po dlouhém přemýšlení rozhodne přiznat.

Raskolnikov je odsouzen k osmi letům nucených prací na Sibiři.

V epilogu se dozvídáme, že Soňa jela opravdu s ním. Každý den ho navštěvovala ve vězení, a pak psala dopisy o jeho stavu Duňě a Razumichinovi, kteří se vzali. Raskolnikov se stává zamlklým a nevrlym vůči Soně. Avšak při Sonině návštěvních absenci, za kterou mohla nemoc, Raskolnikov zjišťuje, že ji potřebuje, že ji má rád.

Fjodor Michajlovič Dostojevskij (1821 – 1881)

Ruský spisovatel; prozaik; moderní román; psychologický román;

Odsouzený na smrt; nucené práce na Sibiři (10 let); úmrtí ženy; psychicky, fyzicky na dně; existenční problémy; Po smrti ženy se dostal do dluhů a propadl gamblerství; V době největšího zoufalství napsal Zločin a trest

Období:

Ruský realismus

Další díla:

Idiot

Bratři Karamazovi

Další autoři:**Anglie**

Charles Dickens – Oliver Twist

Francie

Jules Verne – Cesta kolem světa za 80 dní

Rusko

Nikolaj Vasiljevič Gogol – Revizor

USA

Jack London – Tulák po hvězdách

Ernest Hemingway

Stařec a moře

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

40. léta 20. století

Kubánská vesnice poblíž Havany

Kompozice:

Chronologická

Téma:

Boj člověka s přírodou

Život chudých kubánských rybářů

Charakteristika hlavní postavy:

Stařec

Odvážný kubánský rybář s pevnou vůlí; samotář; introvert; starý ale silný

Postavy:

Manolin

Jazyk a styl:

Jednoduchý; spisovný; er-forma; vypravování, popis

Zkrácený Děj:

- Santiago nemůže dlouho chytit rybu (85 dní)
- Rodiče zakazují Manolinovi lovit se Santiagem
- Santiago ulovil obří rybu
- Než jí dovezl do vesnice, napadli ho žraloci; bojoval s nimi
- Vrátil se vysílen jenom s kostrou

Děj:

Rybáře Santiaga, začíná trápit jeho smůla, kdy už mnoho dní po sobě neulovil žádnou rybu a takřka nemá z čeho jíst. Na rozkaz rodičů ho musí opustit i jeho pomocník chlapec Manolin. Ten se o něho staral, dával mu jídlo a pomáhal mu na moři.

Jednoho dne se stařec rozhodne vyjet na moře, kde ještě nikdo nebyl a loučí se s chlapcem, kterého nechává ve vesnici. Po několika neúspěšných dnech na vodě chytí vysněný úlovek. Neví sice, jak vypadá, ale podle chování ryby pozná, že je to jeho snad největší úlovek.

Ryba ho však překvapí svou silou a začne ho táhnout na otevřené moře. Stařec se ji snaží zadržet, je však starý a po několika hodinách svůj boj vzdává. Ryba ho vytrvale táhne dál a stařec je velmi vyčerpaný a unavený, nepouští ji však z lodě, protože věří, že se jednou unaví a on ji bude moci zabít. To se mu – díky svým zkušenostem – podaří, přiváže ji k loďce a podle slunce míří zpět domů.

Po cestě ale musí odolávat útokům žraloků na jeho loď. I přes velkou odhodlanost starce mu jeho úlovek sežerou.

Naprosto vyčerpaný stařec dorazí domů, loďku nechá přivázanou u mola a ráno se kolem ní shromáždí dav lidí, aby se podíval na obrovitou kostru ryby přivázanou na starcově loďce.

Ernest Hemingway (1899 – 1961)

Romanopisec; povídkář; novinář; reportér; ztracená generace

Období:

Meziválečná světová próza

Stařec a moře napsal až po 2. sv. válce

Další díla:

Sbohem armádo

Komu zvoní hrana

Další autoři:**USA**

John Steinbeck – O myších a lidech

Rusko

Boris Pasternak – Doktor Živago

Michail Bulgakov – Mistr a Markétka

Německo

Heinrich Mann – Profesor Neřád

Erich Maria Remarque – Na západní frontě klid

Erich Maria Remarque

Na západní frontě klid

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Román

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

1. světová válka; Francie, Německo; Západní fronta

Kompozice:

Chronologická; občas vzpomínky

Téma:

Válečné přátelství na život a na smrt; solidarita; obětavost; utrpení mladých vojáků

Charakteristika hlavní postavy:**Pavel Bäumer**

Student gymnázia; z chudé rodiny; rozumný; ambiciózní; pod nátlakem se se spolužáky přihlásí na vojnu; válka ho zoceluje a během ní poznává co je život; nejdříve se na frontu těší

Postavy:

Albert Kropp, František Kemmerich, Leer, Müller – bývalí spolužáci Pavla

Stanislav Katczinsky – nejstarší ze skupiny; nepostradatelný; bývalý švec; vždy dokáže sehnat jídlo

Himmelstoss – desátník; v civilu listonoš; šikanuje; zbabělec; primitiv; vedl jejich výcvik

Kantorek – profesor

Tjaden – největší jedlík

Pavlova rodina – matka, otec, starší sestra

Jazyk a styl:

ich-forma (závěr er-forma); vulgární výrazy; spisovné; častá přímá řeč; vojenský slang; spisovný; úvahový

Zkrácený Děj:

- Kammernich umírá
- Vzpomínky na staré časy (výcvik, domov, škola)
- Paul dostane propustku a jede na 2 týdny domů
- Zjišťuje, že máma má rakovinu a že je zdeformován válkou a nezapadá mezi ostatní
- Postupně se hroutí
- Při vyklízení vesnice jeho i Kroppa postřelí
- Vrací se na frontu, kde potká posledního kamaráda (Katzinskyho)
- Katzinsky postřelen → Paul ho nese přes bojiště do polní nemocnice
- Katzinsky umírá
- Smrt Paula v poslední den války

Děj:

Pavel Bäumer se spolu se svými kamarády dobrovolně přihlásí na frontu 1. světové války. Jde o silný psychický nátlak okolí, zvláště třídního profesora **Kantorka**. Ten je donutí ukončit studium na gymnáziu pod vidinou hrdinství a vlastenectví.

Pavel popisuje vše od výcviku plného šikany, války, až po dovolenou a život v kasárnách. Postupem času se jeho nadšení na válku zmenšuje. Jeho kamarádi jeden po druhém umírají a on si začíná uvědomovat, že to není žádná hra.

Hned zpočátku umírá jeho přítel Kemmerich, kterého zná od dětství. Pavel vzpomíná na staré časy, jaké to bylo... Zanedlouho nemá čas přemýšlet nad vzpomínkami, je povolán do zákopů.

Po hrůzném zážitku dostane Pavel propustku na dva týdny domů, → jede navštívit svou rodinu. Krom strašné zprávy, že jeho maminka má rakovinu, zjistí, že je svou myslí zcela odtržen od běžného života. Přemýšlí pouze o válce – je jí zcela deformován. Uvědomuje si vlastní změnu, ale nedokáže o tom s nikým mluvit. Lidé netuší, co se na frontě odehrává. Místo o masakru mluví o hrdinství a vlastnictví. Pavel se už nedokáže zajímat o zájmy, které měl dříve a začíná se psychicky hroutit.

Pavel je na frontě pár dní a hned se dostává s Kroppem do nemocnice. Kropp je na tom psychicky špatně. Přišel o nohu a chce se kvůli tomu zabít. Amputace zajistí Kroppovi návrat domů, ale Pavel musí zpět do zákopů.

Uprostřed bitvy se setká s posledním žijícím kamarádem Katzinským (čtyřicetiletý Polák, který ho doprovází téměř celou knihu). Toho ale postřelí a Pavel ho s nadějí nese přes celé bojiště k polní nemocnici. Katzinsky nakonec umírá → dostal střepinou do hlavy. Pavla smrt Katzinského velice zasáhne.

Na podzim roku 1918 dostává 14 dní volna, během nichž přemýšlí o válce a o návratu do normálního života.

Kniha končí Pavlovou smrtí. Pavel umírá v den, kdy válka skončila → *“Padl v září 1918, jednoho dne, kdy po celé frontě bylo tak pokojně a tiše, že se zpráva z bojiště omezila na jedinou větu: na západní frontě klid”*.

Erich Maria Remarque (1898 – 1970)

Německý prozaik; dramatik; pacifista; romanopisec

Období:

Ztracená generace – Nemohl patřit do ztracené generace, ale přihlásil se k ní
Meziválečná světová próza

Další díla:

Cesta zpátky – volné pokračování – román
Tři kamarádi – román

Další autoři:

USA

John Steinbeck – O myších a lidech
Ernest Hemingway – Sbohem armádo

Rusko

Boris Pasternak – Doktor Živago

Německo

Heinrich Mann – Profesor Neřád

Česko

Karel Čapek – Krakatit

Dimitry Glukhovsky

Metro 2033

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Kolem roku 2033; Ruské metro

Kompozice:

Chronologická

Občasné vzpomínky

Téma:

Následky nukleární války

Charakteristika hlavní postavy:**Arťom**

Klidný, zamlklý, odvážný, odhodlaný

Postavy:

Saša (Suchoj) – Arťomův nevlastní otec

Hunter – Lovec, který přijde za suchojem

Chán – „kouzelník“

Michail – starý muž, touží po klidu

Danil

Mělník

Jazyk a styl:

Jednoduchý; neformální; občas vulgarismy; ruské názvy

Zkrácený Děj:

- 2007 nukleární válka → svět je zničen → lidé se uchýlili do metra
- Arťom žije na stanici VDNCh se svým nevlastním otcem „Sašou“
- Jednou Arťom se svým kamarádem šli na povrch a nezavřeli bránu
- Přijde Hunter, který chce zavřít bránu, kterou Arťom kdysi otevřel
- Hunter svěří Arťomovi úkol, pokud se nevrátí do 3 dnů, má vzít vzkaz v nábojnici a donést ho do Polis
- Hunter se nevrátí a Arťom se vydává na cestu přes celé metro do Polis
- Po cestě potká spoustu lidí, kteří mu ukážou jiný pohled na svět
- Cestou narazí na spoustu překážek
- Dorazí do Polis
- Najde Mělnika a předá mu vzkaz
- Arťom dostane úkol → Má vyjít na povrch do knihovny a najít jednu určitou knihu
- Knihu se mu nepovede najít → nemůže se vrátit do Polis
- Musí urazit cestu ke vstupu do jiné stanice
- Nalezne byt, kde bydleli jeho rodiče před katastrofou
- Když dorazí zpět do metra tak mu Mělník zadá další úkol
- Musejí najít vstup do Metra-2, kde se nacházejí rakety
- Unesou ho kanibalové a Mělník ho musí zachránit
- Při útěku z území kanibalů jdou přes Kreml, kde se nachází cosi divného, co vzniklo biologickou zbraní
- Vráť se do metra a musí zase na povrch, aby došli na televizní věž
- Vyjdou na věž, položí naváděcí zařízení
- Mělník odpálí rakety
- Ale Arťomovi se stane cosi divného. Uvidí pohled smutného Temného
- Pochopí, že Temní do metra nepronikali, kvůli útokům, ale aby navázali kontakt s lidmi

Dimitry Glukhovskij (1979 – XXXX)

Ruský spisovatel; žurnalista; Sci-fi; magický Realismus

Období:

Světová literatura 20. a 21. století

Další díla:

Soumrak

Metro 2034

Další autoři:

Isaac Asimov – narodil se v Rusku; rodina emigrovala, když mu byly tři roky; ani rusky neuměl

Alexandr Kazancev (1906 – 2002)

dílo Planeta bouří – román; zfilmován v roce 1962; byl i výborný šachista

Gennadij Samojlovič Gor (1907 – 1981)

Historik umění, prozaik a básník, autor vědeckofantastických próz – Hosté z Uázy – o setkání pozemšťanů s hosty z planety Uázy, jejíž obyvatelé žijí v podobných podmínkách jako na Zemi, ale jsou ve vývoji pokročilejší

Bratři Strugačtí Arkadij (1925 - 1991) a Boris (1933 - 2012)

Jedni ze zakladatelů moderního žánru sci-fi; první vědeckofantastické romány propagovaly komunistickou ideologii, později autoři kritizovali sovětskou společnost = často díla cenzurována a nemohla vyjít

Město zaslíbených – orwellovsky laděný vědeckofantastický román Град обреченный (Odsouzené město); název románu podle stejnojmenného obrazu ruského malíře, mystika a filozofa Rericha

Jack London

Tulák po hvězdách

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Věznice San Quentin; USA; 1. pol. 20. stol.

Kompozice:

Chronologická; retrospektivní; občas i paralelní

Téma:

Podmínky ve věznici San Quentin; osud omylem odsouzeného nevinného vězně Eda Morella; kritika americké justice; člověk je sice zbaven svobody těla ale ne ducha

Charakteristika hlavní postavy:**Darell Standing**

Odsouzený za vraždu svého profesora; Vyzáblé tělo, na kterém se podepsala svěrací kazajka, stopy po ní a po úderech dozorců; prořídlé vlasy; chytrý, ale také moudrý; cynik; váží si svých přátel víc, než bohatství nebo titulů; hrdý muž – nesníží se k tomu, aby přiznal něco, co není pravda – i kdyby ho to stálo život; nezlomná duše

Postavy:**Ed Morell** – nevinný spoluvězeň; přítel Darella**James Oppenheimer** – odsouzený spoluvězeň; přítel Darella

Atherton – správce; krutý; nelítostný; používá násilí za snahou získat něco; dostat odpověď, kterou chce slyšet (klidně i nepravdivou)

Cecil Winwood – vězeň; díky němu je Darell poslán do samovazby; intrikánský; svým způsobem zbabělec

Jazyk a styl:

Spisovný i nespisovný; argot; expresivita (citové zabarvení); slang; úvahy; líčení

Zkrácený Děj:

- Darell je odsouzen do věznice za údajnou vraždu svého profesora Haskella
- Dostal doživotí a následně za napadení dozorce trest smrti
- Kvůli Winwoodovi se dostal do samovazby
 - Winwood řekl dozorcům, že Darell ponese do věznice bednu s dynamitem
 - Darell opravdu nesl bednu, ale s tabákem
 - Tabák předal ostatním vězňům
 - Dozorci chtěli vidět krabici; Darell už jí neměl → dostal se do samovazby → bili ho, kazajka
- V samovazbě pozoroval mouchy, snažil se rozluštit ťukání vězňů
 - Povedlo se mu to
 - Přidal se k nim
- Darell se naučil zvláštní způsob, jak se vyrovnat se svěřací kazajkou
 - „Malá smrt“
 - Odpoutání duše od těla
 - Uvedení těla do hlubokého uvolnění, transu; znecitlivění končetin
- Darell se vydává do svých minulých životů
 - Voják v Římě
 - Daniel Foss
 - Jediný, kdo přežil lodní katastrofu
 - Žije jako trosečník
 - Námořník, který se stal žebrákem a čekal 40 let na zavraždění krále
- Darellovi se také daří cestovat v přítomnosti
 - Ve věznici
 - Slyší jak si o něm povídají spoluvězni → Velká pocta
- Stále více prozkoumává historii své duše
- Štve Athertona i doktora
- V posledních listech před smrtí vzpomíná na minulost a je zvědaví na další život

Děj:

Darrell Standing se do kalifornské věznice dostal údajně proto, že na univerzitě zabil svého profesora Haskella, kvůli ženě. Za tento čin byl odsouzen k doživotí. Jenže o rok později udeřil dozorce a za ublížení na zdraví byl odsouzen k trestu smrti.

Ze začátku byl Darrell v normální věznici, ale potom se kvůli incidentu s Winwoodem dostal do samovazby. Winwood totiž dozorcům řekl, že Standing ponese do věznice bednu s dynamitem – on bednu skutečně nesl, ale nikoliv s dynamitem, ale s tabákem, jenž rozdal vězňům. Když po Standingovi chtěli dozorci onu krabici, již ji neměl, a proto jej dali do samovazby. Standing jim tvrdil, že o dynamitu nic neví, ale oni mu nevěřili a v samovazbě ho bili a zavírali do svěrací kazajky.

V samovazbě se bavil tím, že pozoroval mouchy, jak létají a „hrají si“, dokonce se snažil rozluštit i ťukání dvou vězňů – když se mu to povedlo, do jejich rozhovoru se přidal a alespoň tímto způsobem si s nimi „povídal“.

Darrell se naučil utrpení svěrací kazajky lehce uniknout – nechal své tělo jakoby umřít a jeho duše se vydávala na různá dobrodružství do jeho dřívějších životů (jednou byl stařec bydlící v divočině, jindy malý chlapec putující s rodinou za novým životem; vypráví spoustu dalších příběhů, o které se vždy se čtenářem dopodrobna podělí).

San Quentin je všemi známá, jako jedna z nejpříjemnějších věznic v Americe, ale kdo do ní nevkočil jako vězeň, nemá možnost ani tušit, co se s vězni děje v samovazbách a nejtemnějších místech tohoto pekelného místa.

Drsný a nelítostný systém zlomí každého, pokud se nenaučí pár chytrých vězeňských metod.

Darell je často trestán svěrací kazajkou, zvláště pro svou kuráž a urážení arogantního správce Arthetona. První hodiny ve svěrací kazajce jsou pro Darella hrozné, dokud mu jeden z vězeňských přátel nedoporučí tzv. **malou smrt** = možnost, jak překonat klidně i několik dnů ve svěrací kazajce se zdravým duchem.

Darell pomocí vůle uvede své tělo do transu – upadne do hlubokého uvolnění a později znečitlivění končetin. Tímto nabude dojmu mrtvého těla, a odpojí svou duši od těla. Malou smrtí začínají všechna jeho dobrodružství.

Duší se vydává do svých minulých životů.

Ať už se octne ve Starověkém Římě v těle vojáka po boku Piláta Pontského; Daniela Fosse, muže, který přežil jako jediný z celé lodní posádky pohromu, když najeli na ledovec, a následně se jako trosečník živil tulením masem a dešťovou vodou; nebo v těle námořníka, který se stal žebrákem v Čo-senu a následně čekal 40 let na pomstu a zavraždění krále.

V temné cele věznice se Darellovi také podaří cestovat v přítomnosti za svými vězeňskými přáteli. Slyší Morella a Oppenheimera, jak si o něm povídají, že je správný chlap. V této chvíli si uvědomuje, že toto přijetí Darella ostatními vězeňskými přáteli mezi sebe, je pro něho ta největší pocta, která se nevyrovná žádnému pasování na rytíře nebo jinému slavnému okamžiku, který ve svých mnoha životech zažil.

Darell stále více zkoumá historii své duše a dochází k uvědomění, že hmota pomíjí, ale duch přetrvá navždy. Pobyt ve svěrací kazajce trvá i deset dní, a on se stále probírá z „malé smrti“ s úsměvem na tváři, což správce Athertona a doktora Jacksona vyvádí z míry a uráží zároveň.

Darell v posledních listech před pověšením vzpomíná na svou šílenou minulost a uvažuje, jaký asi bude jeho další život...

Jack London (1876 – 1916)

Spisovatel; novinář; romanopisec; reportér; esejista; autor autobiografie; scenárista

Období:

Americký Realismus

Další díla:

Bílý tesák

Opovržení žen

Kaňon celý ze zlata a jiné povídky

Další autoři:

USA

Mark Twain – Dobrodružství Toma Sawyera

Walter Whitman – Stébla trávy

Rusko

Fjodor Michajlovič Dostojevskij – Zločin a trest

Nikolaj Vasiljevič Gogol – Revizor

Čechy

Alois Jirásek – F. L. Věk

Vilém Mrštík – Pohádka máje

Viktor Dyk

Krysař

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Neurčitý

Kompozice:

Chronologická

Téma:

Německá pověst ze 13. století

Pobyt Krysaře ve městě Hameln → vyhnání krys

Charakteristika hlavní postavy:**Krysař**

Silná osobnost; charismatický; chápavý; bez identity; přímý

Postavy:

Agnes

Sepp Jörgen

dlouhý Kristián

hostinský Röger

konšelé Strumm a Frosch

Jazyk a styl:

Výhradně spisovná čeština; řečnické otázky; personifikace; archaismy; symbolika; dialogy; monology

Styl popisný; vyprávěcí; úvahový

Zkrácený Děj:

- Krysař přijde do města; Potká Agnes
- Dohodne se s konšelama
- Jde si projít město → Potká Seppa
- Splní úkol
- Čeká; zamiluje se do Agnes
- Konšelé odmítají zaplatit → chce se pomstít
- Agnes porodí Kristiánovo dítě → spáchá sebevraždu
- Odvede celé město do propasti → zabije i sebe
- Přežije jenom Sepp a Agnesino dítě

Děj:

Děj začíná Krysařovým příjezdem do města, kde se dohodne s městskou radou konšelů, že za odvedení všech krys z města dostane od nich docela velkou částku peněz. Poté si jde prohlédnout okolí města. Potkává zde i Seppa Jörgena. Rybáře, který má pomalé chápání, díky čemuž je ze společnosti vyděděn, podobně jako krysař díky svému údelu.

Dalšího dne Krysař pomocí své kouzelné flétny vykoná bez obtíží to, co radním slíbil a vrací se zpět k Agnes, u níž je ubytován. Nějakou dobu čeká na peníze od konšelů a během toho se s Agnes do sebe zamilují. On se pak dozvídá od Konšelů, že tolik peněz mu nedají, jelikož si je podle nich nezasloužil. Pohádá se s nimi a rád by se pomstil, díky lásce k Agnes, která změnila jeho povahu, to však neudělá.

Brzy se však stane další nemilá věc, když Agnes porodí dítě svého předešlého milence. Krysař je rozzloben a chce město opustit, uvědomí si však, že bez Agnes již být nechce, že nechce být takový, jaký býval. Vrací se do města a zjišťuje, že Agnes spáchala sebevraždu a její matka se zbláznila.

Rozzlobený Krysař se ztrátou lásky proměňuje ve stejnou osobu, jakou byl dřív. Použije píšťalu a celé město odvede k propasti, do níž Agnes skočila, a shodí je do ní. Poté tam skočí i on sám, neboť na tomto světě již takhle žít nechce.

Jediný přeživší je Sepp Jörgen, který sice slyší píšťalu, ale díky tomu, že vyděděním ze společnosti zůstala jeho osobnost nezkažená, přehluší její tóny nárek dítěte (Agnesino dítě). Vydává se za ním, a když vidí, že je celé město prázdné, jde mu najít ženu, jež by jej nakojila.

Viktor Dyk (1877 – 1931)

Český básník; prozaik; dramatik; publicista; nacionalistický politik; generace anarchistických buřičů; později nacionalisticky orientovaný autor

Období:

Česká literatura 20. a 21. století; Protispolečenští / Anarchističtí buřiči

Další díla:

Soykovy děti – román

Veliký mág – divadelní hra

Další autoři:**Česko**

František Gellner – Radosti Života

Fráňa Šrámek – Modrý a rudý

Karel Toman – Měsíce

Stanislav Kostka Neumann – Krise národa

Jan Otčenášek

Romeo, Julie a tma

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

2. sv. válka; 1942; Praha

Kompozice:

Chronologická

Téma:

Setkání dvou mladých lidí; tajné skrývání; strach z prozrazení; rostoucí láska mezi nimi; poukázání na kruté pronásledování židů; protest proti fašismu; poukázání na „rasové“ problémy

Charakteristika hlavní postavy:**Ester**

Mladá židovská dívka; cílevědomá; odvážná; milá; dcera lékaře; její rodina poslána do Terezína; z lásky k Pavlovi se rozhodne obětovat

Pavel

Student; obětavý; starostlivý; bojující se lží, kterou tají před rodiči, které má tak rád

Postavy:

Pavlovi rodiče – starostliví, obětaví, milují svého syna

Čepek – tovaryš, pomáhá Pavlovi

Rejsek – udavač, záporná postava knihy

Jazyk a styl:

Spisovná, hovorová čeština; hrátky se slovy; vytváření napětí; slang; nespisovná slova; přímá, nepřímá řeč; vnitřní monology

Zkrácený Děj:

- Pavel potká v parku Ester
- Začne se s ní bavit → Ester se mu svěří se svými problémy
- Pavel ukryje Ester v místnosti za otcovou dílnou
- Chodí jí navštěvovat; nosí jí jídlo; povídají si...
- Zamilují se do sebe → plánují budoucnost
- Pavel lže Ester o venkovních okolnostech (atentát na Heydricha...)
- Jednou večer ji přistihne v dílně tovaryš Čepek → poví to Pavlovi otci
- Chtějí Ester přestěhovat na venkov
- V noci před odjezdem se ozývají výstřely → opilý Rejsek se snaží prozradit Ester
- Vše vyjde, ale Ester se nemůže se vším smířit → Vybíhá ven a je zastřelena

Děj:

Student Pavel má část maturity za sebou → za odměnu si koupí lístek do kina (má rád filmy), ale před filmem má ještě čas tak se jde projít po parku. Usedne na lavičku a později si všimne, že vedle něj sedí dívka a pláče. Za začátku jí nevěnuje pozornost a myslí si, že je nehezká.

Později se s ní dává do řeči, dívka se mu svěruje se svým osudem. Že je židovka, že její rodiče jsou v Terezíně (a ona věří, že stále naživu) a ona se měla dnes ráno dostavit na vlak do pracovního tábora.

Pavel ji nabízí úkryt v jeho místnosti (kterou mu věnoval otec; vedle jeho krejčovské dílny) a dívka se stěhuje do malého útulného pokojíku. Zde však musí dodržovat přísná pravidla (nesvítit v noci, nedělat hluk, neukazovat se u okna atd.) a Pavel ji sem chodí navštěvovat kdykoliv může. Nosí jí sem jídlo, knížky a snaží se, aby byla šťastná. Jídlo musí krást doma potají (nechce se rodičům svěřit, bojí se o ně, dochází k rozporu mezi nimi), anebo kupovat za peníze, které získává prodejem svých věcí, které měl dřív tak rád, ale teď mu přijdou zbytečné a malicherné oproti tajemství které musí střežit.

Ester a Pavel se do sebe zamilují, plánují společnou budoucnost, svěřují si své sny, vypráví si o své minulosti (především Ester vzpomíná na kamarádku Jitku, školu, kterou měla tak ráda, tancování s tatínkem v obýváku, a první lásku Jarka).

Venku mimo pokojík houstne atmosféra (atentát na Heydricha) Pavel však nechce Ester znepokojovat a proto kdykoliv se ho na to zeptá, vyhýbavě odpoví nebo lže (za ukrývání židů hrozí všem přistiženým smrt, dlouhé seznamy popravených, i jednoho hudebníka z domu, ale Ester se to dovídá potají z radia v pokojíku).

Jednou večer se jde do krejčovské dílny umýt, přistihne ji tam tovaryš Čepek a ten dává zprávu krejčímu (otec Pavla, a je z toho špatný, ale úzkostlivě to musí s Pavlem tajit před nemocnou matkou a domluví se na přestěhování Ester na venkov).

Ester už to v malém pokojíku nemůže déle vydržet (po nocích, a když tam Pavel není, potichu brečí, ze strachu z budoucnosti, o Pavla atd.) proto Pavel slibuje, že ji odveze na venkov, kde bude v bezpečí.

V noci před odjezdem se však v domě ozývají výstřely a opilý kolaborant Rejsek buší na dveře od pokoje a křičí na celý dům, že je tam židovka, později jde i dovnitř (pomáhá Čepek), aby ji neobjevil, vše vyjde, dívka se však nemůže smířit s tím, že by se kvůli ní někomu něco stalo → Vybíhá ven na ulici, utíká a potom klesne do trávy (byla zastřelena skoro okamžitě německými vojáky).

Jan Otčenášek (1924 – 1979)

Československý spisovatel; scenárista; autor mnoha filmových scénářů a povídek; publikoval v novinách (Literární noviny, Květy, Plamen, Rudé právo...); prozaik; rozhlasové hry

Období:

Poválečná literatura

Další díla:

Byl jednou jeden dům – televizní scénář

Občan Brych – román

Lásky mezi kapkami deště

Další autoři:

Bohumil Hrabal – Ostře sledované vlaky

Milan Kundera – Žert

Ota Pavel – Jak jsem potkal ryby

Ladislav Fuks

Spalovač mrtvol

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Praha; období okupace

Kompozice:

Chronologická

Téma:

Změna obyčejného člověka pod vlivem fašistické ideologie

Charakteristika hlavní postavy:**Roman / Karel Kopfrkingl**

Klidný; mírný; abstinent; nekuřák; vzorný zaměstnanec a otec; pod nacionalistickou ideologií se z něj stává psychopat, vrah a udavač

Postavy:

Lakmé / Marie Kopfrkinglová

Zina Kopfrkinglová

Milivoj Kopfrkingl

Wiliam Reinke

Doktor Bettelheim

Jazyk a styl:

Spisovný; Er-Forma; časté eufemismy (zlehčování, zjemňování, přikrášlující); monology; popisné části, dialogy; opakující se motivy; metafory; symboliky

Zkrácený Děj:

- Pan Kopfrkingl pracuje v krematoriu → svojí práci fanaticky miluje
- Má velice rád svou rodinu, které se věnuje (chodí do panoptika...)
- Pana Kopfrkingla navštíví jeho přítel Willi (nacista) → přesvědčuje pana Kopfrkingla o nacistické ideologii
- Nejdříve tomu nevěří
- Po zabrání Sudet ho Willi zaregistruje jako člena NSDAP

- Aby se stal členem tak se vydává k židovské synagoze (převlečen za žebráka) → vidí tam své známé
- Z pana Kopfrkingla se stává udavač, vrah a zrádce → Oběsí svou ženu (ospravedlňuje to tím, že pomáhá budoucnosti)
- Je povýšen na ředitele krematoria
- Miliho umlátí v krematoriu → spálí ho v rakvi s německým důstojníkem
- Když se snaží zabít Zinu, tak se mu zjeví Buddha (aby ho odvedl do Tibetu, aby byl vládce)
- Po válce je odvezen do psychiatrické léčebny

Děj:

Karel Kopfrkingl pracuje v pražském krematoriu. Svou práci miluje (úplný fanatik). Rozumí si s lidmi, zpočátku je velice ochotný a laskavý. Po práci se věnuje své rodině, kterou má velice rád – navštěvují panoptikum, chodí na procházky, zmrzlinu, Lakmé pořídil obrázky, Zině koupil šaty, s Milim šel na box).

Jeho známým je doktor Bettelheim, který je původem Žid (má ordinaci nad nimi, pan Kopfrkingl k němu pravidelně chodí na kontroly, protože má strach, aby se nenakazil nějakou nemocí, neboť pracuje s mrtvolami a navštěvuje nevěstince).

Pana Kopfrkingla navštěvuje jeho kamarád Willi, který je příslušníkem NSDAP. Willi je pevným zastáncem nacistické ideologie a snaží se o tom přesvědčit i pana Kopfrkingla. Tvrdí, že říšský pán myslí všechno dobře a špatní jsou Židé.

Karel zpočátku tomu nevěří, ale po zabrání Sudet ho Willi zaregistruje jako člena NSDAP a zmanipuluje ho natolik, že si Karel začíná uvědomovat svůj německý původ, a že jeho manželka je židovka. Pro své členství ve straně musí něco dokázat, proto se pod nátlakem Williho vydává k židovské synagoze převlečený za žebráka. Zde vidí jeho známé, pana doktora Bettelheima, Strausse a Rubensteina.

Z pana Kopfrkingla se stane udavač, stoupenec fašistické ideologie, vrah a zrádce. Vše si ospravedlňuje tím, že to dělá pro lidstvo a svým způsobem jim pomáhá.

Pan Kopfrkingl je natolik zfanatizovaný, že svou vlastní ženu oběsí, když jsou sami doma a svede to na sebevraždu. Díky svým „výkonům“ pro říši je Kopfrkingl povýšen na ředitele krematoria. Jelikož teď zastává vysokou říšskou funkci, tak se musí zbavit svých dětí, které nejsou čisté árijské rasy.

Miliho umlátí v krematoriu železnou tyčí a spálí ho v rakvi spolu s mrtvým německým důstojníkem. Celou dobu si myslí, že smrt je jediná a správná cesta, jak je očistit.

Zinu se mu zabít nepodaří, protože v té době už se z něho stává blázen, myslí si, že spasí svět, a že je Buddha (ovlivněn knihou o Tibetu, kterou byl doslova fascinován).

Po válce je odvezen do psychiatrické léčebny v Německu.

Ladislav Fuks (1923 – 1994)

Český prozaik; autor především psychologické prózy s tématem úzkosti člověka ohrožovaného nesvobodou a násilím (inspirace 2. sv. válkou, holocaustem); Zabýval se židovskou tematikou, ale nebyl žid

Homosexuál; Fuks byl velmi extravagantní člověk, okna měl přelepená tapetami, ze stropu mu visely kostry ptáků s kostmi různého původu a byt měl doplněn o sbírku bizarních předmětů ve stylu kabinetu kuriozit. Místo postele přespával v rakvi.

Období:

Literatura po roce 1968; oficiální autor

Další díla:

Cesta do zaslíbené země

Mí černovlasí bratři

Pan Theodor Mundstock

Další autoři:

Ota Pavel – Smrt krásných srnců; Jak jsem potkal ryby

Vladimír Páral – Milenci a vrazi; Země žen

Arnošt Lustig – Dita Saxová

Vladislav Vančura

Rozmarné léto

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Novela

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Chladné léto; Krokovy Vary (lázeňské město na řece Orši)

Kompozice:

Chronologická

3 červencové dny

Téma:

Kritika maloměšťáctví; Poukázání stereotypu a nudy v malém městečku

Popisuje pomíjivost a krásu chvilkového pobláznění

Charakteristika hlavní postavy:**Antonín Důra**

Majitel lázní; sportovec; pečuje o své zdraví různými cviky; záletník; už nemá rád Kateřinu

Postavy:

Kateřina Důrová

Anna

Arnoštek

Kanovník Abbé Roch

Major Hugo

Jazyk a styl:

Archaismy; lidová mluva; er-forma; mnoho krátkých kapitol

Zkrácený Děj:

- Běžný / klidný den naruší příjezd kouzelníka Arnoška a jeho pomocnice Anny
- Arnoštek přijde na plovárnu, předvede jim pár triků a pozve všechny na představení
- Kateřině se Arnoštek zalíbí
- Na představení jsou páni okouzleni Annou
- Antonín pozve Annu na schůzku
- Sejdou se na plovárně; Přistihne je Kateřina

- Kateřina se odstěhuje k Arnoškovi
- Poté se o Annu uchází Abbé → Je napaden místními opilci, kteří mu natrhnou ucho
- Aby se o tom nikdo nedozvěděl, tak mu ucho zašívá Antonín háčkem na ryby
- Při 3. představení Arnošek spadne a zraní se
- Kateřina se o něj už nechce starat → vrací se k Antonínovi → odpustí mu
- Antonín stále vzpomíná na krásnou Annu
- Poslední noc se o Annu pokusí major Hugo, ale Arnošek ho zbije holí
- Ráno Arnošek s Annou odjíždějí a život v Krokových Varech se vrací do starých kolejí

Děj:

Děj se odehrává v malém městě Krokovy Vary na řece Orši. Odehraje se celý během 3 letních, ale deštivých (červnových) dnů.

Tři přátelé (hlavní postavy románu) tráví deštivé dny převážně debatami na plovárně lázní, které provozuje Antonín. Nálada je pochmurná, špatné počasí dokreslující pochmurnou atmosféru způsobuje, že se lidé nechodí koupat a lázně i jejich provozovatel mají tak finanční problémy.

Do ospale působícího městečka potom přijede kouzelník se svou asistentkou. Svým příjezdem způsobí v celém městečku rozruch a veškeré dění se začíná točit kolem něj. Kouzelník s asistentkou uspořádají ve městě několik představení a celé město téměř očarují svými triky.

Asistentka Anna také oslní mužskou část vesnice svou krásou a všichni tři hlavní hrdinové knihy s Annou postupně stráví noc. Anna si s nimi pouze hraje, nebere je vážně, je vypočítavá. Na tuto nevěru ale majiteli plovárny Antonínovi přijde jeho žena Kateřina, a aby se pomstila, rozhodne se nastěhovat ke kouzelníkovi a starat se o něj.

Antonínovi svým odchodem ale udělá jen radost. Kouzelník Arnošek se potom na jednom ze svých představení zraní, Kateřina odhalí prostoduchost a nestydatost života komediantů a vrátí se zpátky za svým mužem.

Vše se vrátí do starých kolejí a kouzelník se svou asistentkou odjíždějí do dalšího města.

Vladislav Vančura (1891 – 1942)

Český spisovatel; dramatik; filmový režisér; scénárista; původním povoláním lékař

Období:

Česká literatura 1. poloviny 20. století

Poetismus

Vliv avantgardy; člen devětsilu

Další díla:

Dlouhý, Široký a Bystrozraký

Markéta Lazarová – historický román

Obrazy z dějin národa českého – monumentální dílo

Další autoři:

Jaroslav Seifert – Na vlnách TSF

Vítězslav Nezval – Abeceda

Konstantin Biebel – Co bůh? Člověk?

Karel Čapek

Povídky z jedné a druhé kapsy

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Soubor povídek

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Čapkova současnost; různá místa

Kompozice:

2 části; povídky chronologicky vyprávěny

Téma:

Souhra náhod; neřešitelná záhada je logicky vyřešena; selský rozum

Jazyk a styl:

Detailní popisy; hovorový jazyk; zastaralé výrazy; dialogy; většinou ich-forma

Některé povídky nejsou jednoznačně ukončeny

Povídky:**Ukradený kaktus**

Pan Ráček, převlečený za starou ženu, krade u Holbena kaktusy. Přijde se na to tak, že detektiv dá do novin zprávu o neznámé nemoci kaktusů pana Holbena, že se musí postříkat látkou z určitého závodu. Na to se nachytá zloděj, ale Holben v něm najde odborníka, a tak ho pošle do Mexika pro kaktusy. Tam má Ráček smůlu – vezme indiánům jejich posvátný kaktus, a zemře hrdinskou smrtí napíchnutý na kaktusu.

Propuštěný

Vězeň Záruba byl po dvanácti a půl letech strávených ve vězení podmínečně propuštěn. Za tu dobu si odvykl komunikovat s lidmi a svět se mezitím také dost změnil.

Záruba se chtěl vrátit vlakem domů, ale omylem se připlétl k demonstraci, byl zatčen policisty a odveden do vězení.

Právníci se radili, jak ho dostat na svobodu, ale Záruba se v noci ve své cele oběsil.

Vražedný útok

Pan rada Tomsa byl ve svém bytě a najednou do místnosti vlétla kulka, která ho málem zasáhla. Pan rada podal trestní oznámení na neznámého pachatele. Netušil, kdo by si mohl přát jeho smrt. Když pak ale v noci přemýšlel o tom, kolika lidem kdy ublížil a zachoval se k nim ošklivě, uvědomil si, že spousta z nich by ho mohla chtít zabít. A tak druhý den trestní oznámení stáhl.

Karel Čapek (1890 – 1938)

Spisovatel; novinář; dramatik; filosof; fotograf; překladatel

Období:

Meziválečná světová próza

Další díla:

Krakatit

RUR

Hordubal

Další autoři:

Česko

Franz Kafka – Proměna

Francie

Romain Rolland – Petr a Lucie

Německo

Heinrich Mann – Profesor Neřád

Rusko

Boris Pasternak – Doktor Živago

Homér

Odyssea

Literární druh:

Lyrika; Epika

Literární žánr:

Epos

Literární forma:

Poezie

Časoprostor:

8. stol. př. n. l.; Středomoří

Kompozice:

Rámcová; 24 zpěvů; 12 111 veršů

Téma:

Nabádání k víře v bohy; zobrazovaný vzor chování pro běžné obyvatelstvo (vůle, chytrost, věrnost)

Charakteristika hlavní postavy:**Odysseus**

Válečník; vůdce; odvážný; chytrý; statečný

Postavy:

Penelopa – věrná Odysseova žena; dodnes je prototypem správné manželky

Telemach – syn Odyssea

Pallas Athéna – zasahuje v hrdinův prospěch

Poseidón – staví se k hrdinovi nepřátelsky

Kalypsó – Nymfa; zamilovaná do Odyssea; žije na Ogygii

Kirké – zlá čarodějnice

Aiolos – vládce větru, poprvé Odysseovi pomohl ale podruhé už ne

Polyfémos – Kyklop, který zajal Odyssea a jeho druhy

Jazyk a styl:

Přechodníky; er forma; inverze; hexametr (šestistopý verš); metafora

Volný verš; přeházené pořadí slov

Zkrácený Děj:

- Odysseus se vrací na rodnou Ithaku z Trojské války
- Nejprve se posilňovali u Kikonů → zavolali z nitra posily → strhl se boj
- Odysseus se s přeživšími vydali na protější břeh, aby doplnili zásoby
- Celou posádku uvěznil Kyklop Polyfém oslepnutím se stádem ovcí → jeskyni zavalil kamenem
- Odysseus přelstil obra → opil ho a vypíchl mu oko
- Kyklop ráno vyháněl ovce → kontroloval jenom hřbety → Odysseus a posádka se zachytili ze spodu
- Poseidon (otec Polyfémos; vládce všech moří) rozbouřil moře → znepříjemnil Odysseovu výpravu
- Zakotvili u Aioly (bůh větrů) → pohostil je → dal Odysseovi kožený měch (zavřel do něj všechny zlé větry) → námořníci chtěli vědět, co je v měchu → rozpoutali velkou bouři → vzdálili se od Ithaky
- Zakotvili u Laistrygonů (lidožrouti) → Odysseus vyslal posla k jejich králi → ten ho napíchl na rožeň a snědl → Laistrygonové začali na loď házet kameny → vyhnali námořníky na moře
- Na dalším ostrově žila čarodějka Kirké (dcera boha slunce; Hélios) → proměnila námořníky ve vepře → Odysseu je zachránil
- Při plutí kolem ostrova sirén požádal své muže, aby ho připoutali ke stěžni a aby si zalepili uši voskem
- Když byli na doslech sirén → žádal své muže, aby ho rozvázali a mohl k nim doplout → neudělali to
- Po bouři ztratil celou posádku → na troskách lodi připlul k ostrovu Ogygi → žil 7 let u Kalipsy (nymfa) → Zeus ji přinutil, aby ho pustila
- Dostal se na rodnou Ithaku → O jeho Penelopé se ucházelo spousta nápadníků → bránila se a tvrdila, že se Odysseus vrátí
- Athéna (bohyně moudrosti a ochránkyně statečných mužů) proměnila Odyssea ve starého žebráka → setká se se svým synem Telemachem → prozradí mu svůj plán, jak se zbavit nápadníků
- Řekl mu, ať schová všechny zbraně → nechá jenom pro Odyssea a Telemacha
- Před domem ho poznal starý pes (kterého cvičil), chůva (podle jizvy)
- Penelopé se rozhodla, že si vybere manžela → musí splnit úkol
 - Napnout tětívu a prostřelit 12 ok v sekerách
- Nikomu se nepodařilo ani napnout tětívu → až na žebráka → všichni poznali, že je to Odysseus
- Začali s Telemachem bojovat proti nápadníkům → skoro všechny zabili
- Penelopé se to dozvěděla → nemohla tomu věřit → vymyslela další zkoušku
 - Prikázala služebníkům, aby vynesli postel na chodbu → Odysseus namítl, že je to nemožné → postel je součástí stromu, které roste uprostřed ložnice
- Penelopé pozná Odyssea → Athéna mu vrátí mládí
- Jde navštívit svého otce (Laerta) → obyvatelé ho chtějí zabít (zabil mnoho nápadníků) → Athéna ho uchrání → Zeus zasáhne → zabráni krveprolití

Děj:

Kniha vypráví o návratu ithackého krále Odyssea domů z Trojské války. Po porážce Trojanů se vydal Odysseus se svým vojskem na deset let dlouhou plavbu plnou dobrodružství.

Nejprve se posilnili u Kikonů. Vtom však hostitelé zavolali z nitra země posily a strhl se boj. Ti, co přežili se spolu s Odysseem, vydali na protější břeh, aby doplnili vodu a potraviny.

Celou posádku však uvěznil Kyklop Polyfémus ve své jeskyni se stádem ovcí. Na noc tuto jeskyni zavalil obr, lidožrout, velkým balvanem. Odysseus a jeho posádka se ho snažili odvalit, ale kámen se ani nepohnul. Když poznal, že není možno uniknout silou, zkusil použít lest. Opil Kyklopa vínem a představil se mu jako Nikdo. Potom mu nažhavenou ostrou stranou jeho kyje vypíchnul jediné oko. Polyfémus strašně zařval bolestí. Když přispěchali na pomoc jeho přátelé a ptali se ho, kdo ho vraždí, odpověděl jim, že Nikdo. Ráno Kyklop vyháněl své stádo z jeskyně. Odysseus a jeho muži se zachytili zespoda za ovce. Polyfémus tušil, že by Odysseus mohl v nestřeženou chvíli uniknout, a proto byl ostražitý. Osahával však pouze hřbety ovcí, takže se podařilo Odysseovi uprchnout.

Polyfémův otec Poseidon, vládce všech moří, se dozvěděl, co Odysseus učinil. Rozbouřil moře svým trojzubcem a plavbu celé výpravě znepříjemnil.

Druhého dne zakotvili na ostrově krále Aiola, boha větrů. Ten je bohatě hostil a na cestu dal Odysseovi kožený měch. Do něj uzavřel všechny zlé větry. Námořníci byli zvědaví, co to Odysseus má a měch rozvázali. → Celá loď se ocitla v bouři → Vzdálili se od Ithaky.

Potom zakotvili u Laistrygonů (lidožrouti). Odysseus vyslal posla k jejich králi ten, ale posla nabodl na rožeň a snědl. Poté začali na loď házet kameny a vyhnali námořníky zpět na moře.

Na dalším ostrově žila kouzelnice Kirké, dcera boha slunce – Héliá, která mnoho námořníků proměnila ve vepře → Odysseus je nakonec zachránil.

Když pluli kolem ostrova Sirén. Ty krásným zpěvem lákaly námořníky k útesům svého ostrova, kde většina lodí ztroskotala. Odysseus nakázal svým mužům, aby si zalepili uši voskem a sám se nechal připoutat ke stěžni. Když byli na doslech Sirén, žádal své muže, aby ho odpoutali a nechali plavat k Sirénám. Ti ale dobře věděli, že to nesmí učinit, a dělali, že jej neslyší.

Po jedné z bouří ztratil celou posádku a sám připlul na troskách lodi k ostrovu Ogygii, kde žil sedm let u nymfy Kalipsy → Zeus jí donutil Odyssea propustit.

Konečně se dostal na rodnou Ithaku. O jeho překrásnou ženu Penelope se zde ucházela celá řada nápadníků. Penelope se jim doposud bránila a tvrdila, že se Odysseus jistě vrátí.

Athéna, bohyně moudrosti a ochránkyně statečných mužů, proměnila Odyssea ve starého žebráka a ten se setká se svým synem **Telemachem**, kterému prozradí svůj plán jak se jich zbavit. Tak mu řekl, ať schová všechny zbraně a nechá tam jenom pro něho a sebe. Před domem ho poznal starý pes, kterého Odysseus vychovával, poté chůva podle jizvy, když mu myla nohy.

Další den se Penelopé rozhodla, že si z nápadníků konečně vybere manžela, pokud splní to, co uměl jen Odysseus – napnout tětívu jeho luku a prostřelit 12 ok v sekerách. Nikomu se však nepodařilo ani napnout tětívu. Poté přišel (ještě jako žebráka), vzal luk a prostřelil všechny oka v sekerách. V tu chvíli všichni poznali, že je to on.

Pak začali spolu s Telemachem bojovat proti nápadníkům. Skoro všechny zabili. Ale jak se to dozvěděla Penelopé, nemohla tomu uvěřit. Proto dalšího dne ho podrobila zkoušce, která měla dokázat, že je to opravdu on.

Zkouška spočívala v tom, že Penelope přikázala svým služebným, aby vynesly postel na chodbu, Odysseus však namítl, že je to nemožné, protože postel je součástí stromu, který roste uprostřed ložnice. V tu chvíli Penelope poznala, že je to Odysseus. Pallas Athéna následně vrací Odysseovi jeho mládí a podobu.

Následně jde navštívit svého otce Laerta. Během jeho návštěvy se někteří obyvatelé Ithaky rozhodnou ho jít zabít, protože zabil mnoho jejich synů, kteří byli nápadníky Penelopy. Athéna však Odyssea uchrání a Zeus pak zasáhne a zabrání krveprolití.

Homér (???? – ????)

Antický básník – „slepý pěvec“ → vnitřní zrak = pravý zrak

Mluví o sobě jako o „starém slepci“; starý = moudrý; slepý = pravdivý

Období:

Asi 7. – 8. století př. n. l – archaické období

Další díla:

Je mu připisováno sepsání epických básní:

Ilias

Odyssea

Dále mu jsou připisovány Homérské hymny, směšnohrdinský epos Batrachomyomachia (Válka žab a myší) – paroduje Ilias

Další autoři:

Ezop

Sofokles – Král Oidipus; Antigona

Ovidius – Proměny

Epos o Gilgamešovi

Bible

Ovidius

Proměny

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Báseň

Literární forma:

Poezie

Časoprostor:

Od počátku existence až po starověk; Řecko, Řím

Kompozice:

250 mytologických bájí líčených chronologicky

Téma:

Řecké a římské mytologické příběhy, které mají společný motiv – proměnu (za trest, za odměnu)

Postavy:

Mytologické i historické postavy; bohové; králové; členové královských rodin; nymfy

Jazyk a styl:

Er-forma; Spisovný; Knižní; umělecký; archaismy; nečekané obraty

Symbolika; inverze slovosledu; kontrast; prosté vyprávění přechází ke složitým pasážím;

Příběhy**Filemon a Baucis**

V chatrné chaloupce na kraji vesnice plné boháčů, žili staří manželé. Když Zeus s poslem Hermem putovali v přestrojení po zemi, zastavili se v této vesničce na noc. Všude je vyhnali, pouze u starých a chudých manželů našli pohostinství. Stařeček Filemon bohům nosil ovoce a stařenka Baucis udělala svátečně večeři. Když Filemon naléval hostům víno, vůbec ze džbánu neubývalo. Tak Baucis bohy poznala. Společně s nimi vystoupili na úbočí hory a pozorovali se slzami v očích, jak Zeus zatopil bohaté statky a jejich chatrč proměnil v palác. Směli vyslovit jakékoliv přání. Chtěli zemřít společně, nevidět hrob druhého. A tak, když nadešel jejich čas, proměnili se ve stromy, které se neustále dotýkají svými větvemi.

Pyramos a Thisbé

Milenci Pyramos a Thisbé žili v Babylóně. Na jedné noční schůzce dívku vylekala Ivce, dala se tedy na útěk, při němž jí sklouzl závoj. Pyramos ho našel celý od krve a v domněnku, že je jeho láska mrtvá, spáchal sebevraždu. Když ho Thisbé spatřila, provedla totéž.

Tantalos

Bohatý král Tantalos chodil k bohům na hostiny. Chtěl vyzkoušet jejich vševědoucnost, ukryl u sebe kradenou sošku, pak kradl božský nápoj i ambrózii a nosil je na zem, vysmíval se bohům a nakonec zabil svého syna Pelopa. Pozval bohy k sobě a předložil jim synovo maso. Demeter, bohyně rolnictví, snědla kousek, ale ostatní zděšeně odskočili. Tantalos poznal, že jsou vševědoucí a začal se klanět. Zeus ho však srazil do Tartaru, nejhlubšího podsvětí, kde ho trýzní krutá žízeň, hlad a smrtelná úzkost. Klotho Pelopa vzkřísila, kousek snědené lopatky nahradila slonovou kostí. Jeho potomci zde měli bílou skvrnu.

Daidalos a Ikaros

Velký řecký umělec Daidalos měl nadaného učně Tala. Když na Tala slyšel velkou chválu, začal mu závidět a káral ho. Jednou v noci učně srazil z hradeb, ale Athéna padajícího zachránila. Daidalos se bál a uprchl se synem Ikarém na Krétu. Tamnímu králi postavil bludiště pro obludu Minotaura.

Daidalos toužil po vlasti a ptákům záviděl svobodu. Pomocí vosku a peří vyrobil pro sebe i pro syna velká křídla. Uletěli spolu z Kréty, ale neposlušný Ikaros využil otcovu chvilkovou nepozornost a vzlétl výš ke slunci. Vosk zkapalněl a Ikaros spadl do moře (Ikarův pád). Zdrčený otec nakonec odletěl na Sicílii, nikdy se s touto událostí nevyrovnal. Pohřbil syna na ostrově, který po něm pojmenoval.

Ovidius (XXXX – XXXX)

Básník; spisovatel;

Období:

Starověk

Mytologie = bájesloví – věda, zabývající se zkoumáním mýtů – vyprávění příběhů

Báje (mýtus) = anonymní epický útvar, vyprávění, vysvětluje děje, vznik světa, události nevědecky pomocí nadpřirozených bytostí a pověr

Další díla:

Umění milovat

Jak léčit lásku

Další autoři:

Vergilius – Aenies

Sofokles – Antigona

Ezop – bajky

Franz Kafka – proměna

Molière

Lakomec

Literární druh:

Drama

Literární žánr:

Komedie

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Paříž; 1670

Kompozice:

Chronologická

5 dějství

Téma:

Lakomství; pokrytectví; postavení žen ve společnosti

Inspirovaný komedií o hrnci

Charakteristika hlavní postavy:**Harpagon**

Lakomý; chamtivý; vdovec; kolem 60 let; bezcitný; bohatý; posedlý touhou po penězích

Známý měšťanský lichvář

Jeho největší noční můrou je ztráta peněz

Postavy:

Kleant – syn Harpagona; zadlužil se

Eliška – Harpagonova dcera; zasnoubená s Valérem

Anselm – bohatý starý pán; nakonec hrabě

Mariana – chudá dívka; Kleant ji miluje

Valér – Správce harpagonova domu

Frosina – dohazovačka

Jakub – kočí, kuchař

Jazyk a styl:

Psána formou prózy (proto se tehdy neuchytila); er-forma; ironie; satira; metafora; hyperboly; nadsázka; sourozenci si vykažují;

Zkrácený Děj:

- Harpagonovi děti se zamilují a bojí se požádat otce o svolení k svatbě
- Eliška si chtěla vzít Valéra (správce Harpagonova domu), Kleant Marianu (chudá dívka)
- Chtěli jít za otcem, ale on sám jim pověděl o svatbě, a že si chce vzít Marianu
- Harpagon jim oznámil, že jim našel vhodné protějšky
- Pro Elišku Anselna (bohatý starý pán) pro Kleanta bohatou vdovu
- Frosina přivedla Marianu pro Harpagona
- Zjistila, že Kleant miluje Marianu
- Harpagon nechce Frosině zaplatit → radši pomůže Kleantovi a Marianě
- Kleant se pohádá s otcem → řekl mu, jak je to s Marianou → Otec se rozzlobil
- Kleant odešel do zahrady → potkal Čiperu
- Čipera ukradl Harpagonovi 30 tisíc
- Harpagon zavolal komisaře
- Jakub obviní Valéra
- Valér přišel za Harpagonem → Harpagon se ho vyptával jak si to mohl dovolit → každý mluvil o něčem jiném → vyzradilo se tajemství, že si Valér vzal Elišku
- Přišel pan Anseln
- Valér řekl Harpagonovi, že je potomek hraběte Tomáše → Anseln mu to nechce věřit
- Anseln prohlásí, že je hrabě Tomáš a setkává se se svými dětmi (Valér, Mariana)
- Harpagonovi se vrátili peníze
- Hrabě zaplatí oboje svatby.

Děj:

Příběh vypráví o životě lakomého Harpagona a jeho dvou dětech. Měl dceru Elišku a syna Kleanta, který, aby mohl slušně žít, si udělal samé dluhy. Obě dvě děti neměly svého otce příliš rády, protože celé město vědělo, že je hrozně bohatý, ale byl lakomec a škudlil.

Eliška se zasnoubila s Valérem, který dělal u nich v domě správce. Protože se však báli požádat otce o svolení k svatbě, rozhodli se, že se Eliška nejprve svěří svému bratrovi Kleantovi. Ten ji však mile překvapil a jako první se jí svěřil se svým trápením. Měl rád chudou dívku z ulice Marianu, ale stejně tak jako Eliška měl strach z otce.

Chtěli jít za otcem společně. Harpagon však začal o manželství mluvit sám. Mluvil velice pěkně o Marianě a byl rád, že mu jeho syn dával za pravdu v tom, že by z ní byla dobrá manželka, ale musela by dostat aspoň nějaké věno. Potom Harpagon řekl, že si ji chce vzít sám za ženu a Kleant se málem skácel. Harpagon pak svým potomkům oznámil, že jim také našel vhodné protějšky. Pro svou dceru Anselma, velice bohatého staršího pána, a pro Kleanta bohatou vdovu.

K Harpagonovy dovedla Marianu dohazovačka Frosina. Ta však zjistila, že Mariana miluje Kleanta a tak, protože jí Harpagon za její služby nezaplatil, se rozhodla, že pomůže mladému páru. Později se Kleant pohádal s otcem a řekl mu jak je to s Marianou. Otec se na něj velice rozzlobil. Kleant odešel do zahrady a tam potkal svého sluhu Čiperu.

Čipera ukradl Harpagonovy kazetu s třiceti tisíci. Když to Harpagon zjistil, hrozně se rozzuřil a zavolal komisaře. Jakub, kuchař a kočí, obvinili ze zlosti Valéra, protože, ho předtím zbil. Valér přišel za Harpagonem a ten se ho začal vyptávat, jak si něco takového mohl dovolit. Bohužel Valér mluvil o Elišce a Harpagon o svých ukradených penězích. Proto došlo k vyzrazení dalšího tajemství. Po příchodu pana Anselma, který se měl ještě ten samý večer oženit s Eliškou, řekl Valér Harpagonovy, že je synem zesnulého hraběte Tomáše d'Alburciho z Neapole. Anselm mu to nechtěl věřit, protože prý hraběte znal a on se svou celou rodinou údajně zahynul na moři.

Děj vrcholí tím, že pan Anselm prohlásí, že je hrabě Tomáš d'Alburci a setkává se po letech nejen se svým synem, ale i s dcerou, kterou je Mariana, a se svou manželkou, se kterou Mariana žila.

Harpagon je nesmírně šťastný, protože Kleant mu vrátí jeho třicet tisíc, ale hlavně proto, že hrabě souhlasí s oběma svatbami a Harpagon nemusí vydat ani haléř.

Molière (1622 – 1673)

Vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin; Francouzský herec; spisovatel; dramatik.

Období:

Klasicismus

Další díla:

Tartuffe

Zdravý a nemocný – Molière zemřel na jevišti při 4 repríze; Hrál titulní roli.

Další autoři:

Jean Racine – klasicistní tragédie, Faidra, Berenika

Jean de La Fontaine – Bajky

Pierre Corneille – Cid

Carlo Goldoni – Poprask na laguně

Victor Hugo

Chrám matky boží v Paříži

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Román

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Středověk; 1482; Paříž

Kompozice:

Chronologická

Téma:

Zobrazení života v různých prostředích (šlechta, církve, král...)

Charakteristika hlavní postavy:**Quasimodo**

Jednooký; hrbatý; kulhavý; ošklivý; hluchý; nenáviděný; zvoník v Chrámu Matky boží; naprosto oddán svému opatrovníku Frollovi; beznadějně zamilován do krásné Esmeraldy

Byl plachý, nejradši zůstával sám a na okolí působil zlým dojmem; V hloubi duše byl však citlivý

Postavy:

Esmeralda – šestnáctiletá spanilá cikánská tanečnice, která si vydělává zpěvem a tancem; tmavé vlasy; červené šaty; Jsou do ní zamilovaní hned dva muži (Frollo a Quasimodo)

Phoebus – bohatý královský lučištník; Esmeralda je do něj zamilovaná.

Klaudius Frollo – pokrytec; kněz Chrámu Matky boží; ujal se malého nalezence (Quasimoda); vychoval ho; nenáviděl Esmeraldu pro její krásu (protože celibát) → Chtěl být s ní a zároveň se jí chtěl zbavit.

Jazyk a styl:

Srozumitelný; spisovný; nespisovný; lidová, duchovní řeč; Er forma; oslovení čtenáře;

Kontrast – Esmeralda (krásná) X Quasimodo („netvor“); chudina X měšťani

Rozsáhlé popisy; filozofie

Zkrácený Děj:

- Frollo miluje Esmeraldu → požádá Quasimoda, aby ji unesl
- Esmeraldu zachrání kapitán Phoebus (taky ji miluje) → Quasimodo je chycen → odsouzen
- Esmeralda se nad ním slituje → Quasimodo se do ní zamiluje
- Frollo sleduje kapitána a Esmeraldu → probodne kapitána dýkou → Esmeralda omdlí → kněz uteče
- Esmeralda je odsouzena → kapitán přežije → Esmeralda má být popravena
- Quasimodo ji zachrání a ukryje ve zvonici
- Ze zvonice ji zachrání básník a kněz → jsou v přestrojení, aby se vyhnuli davu lidí (chtěl zabít Esmeraldu)
- Kněz navrhuje, aby sním Esmeralda utekla → odmítne ho → jde jí udat
- Má jí hlídat a týrat jedna žena → proklíná jí (nenávidí cikány; před 15 lety jí vzali dceru)
- Esmeralda hledá svou matku → podle botičky poznají, že jsou příbuzné
- Přicházejí a odvádějí Esmeraldu k šibenici → při mučení se přiznala k něčemu, co neudělala
- Esmeralda popravena → matka kousne kata do ruky → kat jí odhodí → umře
- Frollo a Quasimodo se dívají z věže → Q svrhne Frolla z věže → Q je nezvěstný → za pár let se najde jeho tělo v objetí mrtvé Esmeraldy

Děj:

Kněz Frollo se zamiloval krásné tanečnice Esmeraldy, která tancovala před chrámem Notre-Dame → Chce ji získat, a proto požádá svého zvoníka Quasimoda, aby ji unesl.

Esmeraldu zachrání kapitán královských lučištníků Phoebus, který ji také miluje. Quasimodo je poté chycen a odsouzen na pranýř. Jediná Esmeralda se nad ním slituje a Quasimodo se do ní zamiluje. Kněz Frollo se postará o svého mladšího bratra Jana Frolla, kterého pak svěří do Mlýna jedné mlynářce. Chce, aby byl vzdělaný jako on, ale Janovi se nechce učit. Frollo je tedy velmi vzdělaný, mnoho čte, píše i svá díla a jen studuje, až do té doby, než se zamiluje do krásné Esmeraldy, a pak ho už nic jiného nezajímá. Ona však jeho lásku neopětuje.

Jednou, když přichází Esmeralda za kapitánem královských lučištníků a jsou spolu chvíli o samotě, tak je sleduje Frollo, který už to nevydrží a kapitána probodl dýkou → Esmeralda omdlí, mezitím kněz uteče a za smrt kapitána je Esmeralda odsouzena. I když kapitán přežije, nikoho to nezajímá a Esmeralda má být popravena. Tu však těsně před smrtí zachrání Quasimodo a ukryje ji v Chrátově zvonici. Odtud je zachráněna básníkem s knězem v přestrojení před smrtí, protože zrovna ten večer se vydal lid do Chrámu pod vedením Jana Frolla ze Mlýna, aby ji zabili.

Kněz opět navrhuje Esmeraldě, aby s ním utekla, ale ona ho odmítne, a tak jí kněz běží udat. Zatím ji má pohlídat a týrat jedna zlá žena. Ta ji proklíná, poněvadž nenávidí cikány, protože jí před 15 lety vzali její krásnou dceru. Když si s ní povídá, zjišťuje, že Esmeralda, která také hledá svou matku, je její dcera. Poznává to podle botičky, kterou ji kdysi darovala jedna cikánka, která už zemřela. Tu botičku u sebe měla jako malé dítě a její matka ji také stále u sebe nosila. Mezitím však přicházejí biřici a odvádějí Esmeraldu k šibenici (při mučení se přiznala ke zločinu, který nikdy nespáchala).

Nakonec je Esmeralda popravena a matka, která se ji snaží zachránit, tak, že skončí na kata a kousne ho do ruky, také zemře, protože když ji kat odhodí, tak se uhodí ho hlavy o zem a na místě bude mrtvá. Na tuto popravu se z věže Chrámu dívají také Frollo a Quasimodo.

Quasimodo, aby pomstil smrt Esmeraldy, svrhne Frolla z věže chrámu, poté je Quasimodo nezvěstný a až o pár let později je jeho tělo nalezeno v objetí mrtvé Esmeraldy, kterou tak hluboce miloval.

Victor Hugo (1802 – 1885)

Básník; prozaik; dramatik; esejista; politik

Období:

Romantismus

Další díla:

Cromwell – drama

Legenda věků – poezie

Bídníci – román

Další autoři:

Anglie

Walter Scott – Ivanhoe

Francie

Alexandre Dumas – Tři mušketýři

Rusko

Alexandr Sergejevič Puškin – Evžen Oněgin

USA

Edgar Allan Poe – Havran

Čechy

Karel Havlíček Borovský – Tyrolské elegie

Jan Neruda

Povídky malostranské

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Povídka

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

Pol. 19. stol.; Praha – malá strana

Kompozice:

Jednotlivé povídky; 13

Téma:

Příběhy z malé strany, kde Neruda vyrůstal; Většinou pravdivé

Jazyk a styl:

Prostý; lidový; nespisovný; Humor; satira; vážné; hovorové; pražské lidové výrazy;

Povídky:**Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku**

Pan Vorel se přestěhoval na Malou Stranu do Ostruhové ulice z venkova a otevřel si krupařský krám (U zeleného anděla). Ale bohužel v domě, kde nikdy nebyl krám a jelikož byli místní šílení konzervativci, nikdo tam nechtěl chodit. Takže bylo možné vždy vidět osamělého pana Vorla, jak si v krámě pokuřoval svou dýmku. Jednoho dne tam zavítala **Poldýnka** (zlá a namyšlená). Nesedli si do oka a ona jako mstu rozesla pomluvu, že tam je všechno načichlé od pěnovky → Pan Vorel zkrachoval, zavřel krám a měl se odstěhovat. Nevycházel z domu a tak nechali místní otevřít dům policií. Ti ho tam našli oběšeného hned za dveřmi.

Hastrman

Povídka se týká pana Rybáře, kterému nikdo neříkal jinak než „hastrman“, protože při své malé výšce nosil zelený kabátek s dlouhými šosy a široký klobouk. Bydlel u své dcery a zetě, kteří měli tři děti. Často se procházel s cizinci či kanovníky a toužil po moři. Říkalo se o něm, že je velmi bohatý → má doma velkou sbírku drahých kamenů. Jednou se rozhodl zjistit, jak drahé ty kameny jsou. Zašel tedy s krabicí kamenů za profesorem matematiky a přírodopisu. Tam se dozvěděl, že kameny nemají velké ceny, rozhodně se nejedná o drahokamy. Zklamaný pan Rybář se rozhodl zbavit se své sbírky a začal ji vyhazovat oknem. Přišel za ním zeť a přesvědčil ho, aby to nedělal, že ty kameny jsou pro něj samotného bohatstvím a cenné, jako vnoučata a on cenný pro ně.

U tří lilií

Autor zde popisuje překvapivý moment ze svého života, kdy se při bouřce zdržel v hostinci, v němž se tančilo. Upoutala jej jedna dívka s velkýma očima a bylo zřejmé, že i on upoutal ji. Celý večer ji pozoroval. Viděl, jak za ní přiběhla jiná dívka. Ona pak zmizela do deště, ale za chvíli se vrátila a zcela lhostejným hlasem oznámila své kamarádce jako důvod své krátké nepřítomnosti, že jí právě umřela matka. V závěru se autor s dívkou za zuřící bouřky společně vytrácejí z taneční zábavy a dochází k jejich tělesnému sblížení.

Jan Neruda (1834 – 1891)

Redaktor národních listů; fejetony; literární kritik

Období:

Májovci

Další díla:

Hřbitovní kvítí

Písně kosmické

Balady a romance

Další autoři:

Vítězslav Hálek – Večerní písně

Karolína Světlá – Vesnický román

Jakub Arbes – Svatý Xaverius

Isaak Asimov

Já, robot

Literární druh:

Epika

Literární žánr:

Povídka

Literární forma:

Próza

Časoprostor:

1996 – 2046; Země, Merkur, Vesmírná stanice...

Kompozice:

Rámcová; 9 povídek

Téma:

Soužití robotů a lidí

Postavy:

Reportér Meziplanetární tiskové agentury (Úvod a mezi povídkami)

Susan Calvinová – robo-psycholožka

Greg Powell a **Mike Donovan** – technici, kteří testují roboty při jejich činnostech

Alfred Lanning – Ředitel pro výzkum a vývoj

Peter Bogart – Ředitel pro výzkum a vývoj po Alfredu Laningovi

Stephen Byerley – Starosta, později koordinátor

Jazyk a styl:

Spisovný; Er-forma; popisy; častá přímá řeč

Zákony robotiky

1. Robot nesmí ublížit člověku nebo svou nečinností dopustit, aby člověku bylo ublíženo.
2. Robot musí uposlechnout příkazů člověka, kromě případů, kdy tyto příkazy jsou v rozporu s prvním zákonem.
3. Robot musí chránit sám sebe před zničením, kromě případů, kdy tato ochrana je v rozporu s prvním nebo druhým zákonem.

Povídky:**Lhář**

Rok 2021; Země

Herbie (jediný robot, který uměl číst myšlenky); Susan Calvinová; Peter Bogart; Milton Ashe; Alfred Lanning

Susan je robopsycholožka a má přijít na to, co se stalo s robotem, jehož druzi jsou naprosto normální a on je jediný, který umí číst myšlenky. Nikdo si není jistý svým výpočtem, a tak je dají k přepočtení Herbiemu, ale ten každému řekne, že právě ten dotyčný má pravdu. Navíc řekne Susan, že jí má Ashe rád (ona by totiž chtěla, aby ji měl rád). Bogartovi řekne, že Lanning jde do důchodu a na jeho místo bude dosazen on. Nic z toho ale není pravda, protože robot jim to musí říct, jinak by porušil první zákon robotiky, ublížil by jim po psychické stránce.

Když se zjistí, že Herbie lže, Susan ho přivede k šílenství tím, že mu předloží neřešitelné dilema: Herbie musí říct, kde se stala chyba při jeho výrobě, tím ale zraní alespoň jednoho z vědců, ale oni to vědět chtějí a když jím to neřekne, ublíží jim také.

Důkaz

Francis Quinn; Alfred Lanning; Stephen Byerley (starosta); Susan Calvinová

Probíhá volební kampaň o místo starosty mezi Quinnem a Byerleyem. Quinn se domnívá, že Byerley je robot, protože ho nikdo nikdy neviděl jíst ani spát. Byerley se snaží dokázat, že je člověk tak, že uhodí člověka, což je proti robotickým zákonům. Nikdo však neví, že člověk, kterého Byerley uhodil, je ve skutečnosti robot.

Dojde to jen Susan, která však nic neřekne, protože ví, že Byerley bude dobrým starostou.

Robbie

1996-1998

Holčička Glorie; robot Robbie; George a Grace Westonovi

Westonovi pořídili své dceři Glorii chůvu v podobě nevokálního (nemluvícího) robota Robbieho. Glorie si ho velmi oblíbila, hrála si s ním na schovávanou a vyprávěla mu pohádky. Její matce se ale nelíbilo, že si Glorie hraje pouze s robotem a ne s ostatními dětmi. Přemluví tedy manžela, aby vzal Glorii do města, a zatím Grace vrátí robota do Národní americké společnosti na výrobu robotů (NAS) a místo něj jí koupí psa. Glorie je však velmi nešťastná. Otec nakonec ze zoufalství domluví prohlídku NAS.

V továrně Glorie uvidí Robbieho a rozběhne se k němu. Nevidí však, že se na ni řítí lokotraktor, který nelze zastavit. Robbie se rozběhne na pomoc a Glorii zachrání. Díky tomu se paní Westonová rozhodne, že robot se může vrátit zpět k nim domů.

Isaak Asimov (1920 – 1992)

Američan; ruský původ; biochemik; romanopisec; prozaik; autobiografie; sci-fi; vědecký spisovatel; scenárista; spisovatel literatury faktu; vysokoškolský pedagog; Zákony robotiky

Období:

Po roce 1945; Sci-fi

Další díla:

Sny robotů – sbírka

Vize robotů – sbírka

Sbohem Zemi – sbírka

Další autoři:**USA**

Ray Douglas Bradbury – Vesmírná odyssea

Anglie

Arthur Charles Clarke – 451 stupňů Fahrenheita

Rusko

Dimitry Glukhovskij – Metro 2033